

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник ГВРР АРЗ СП ГУ ДСНС
України у Волинській області
майор служби цивільного захисту
Іван ШЕВЧУК

« __ » _____ 2024 року

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ

проведення заняття

з тактичної підготовки

із особовим складом ВРВ (м.Луцьк) ГВРР АРЗ СП Головного управління
ДСНС України у Волинській області на 10/13 травня 2024 року

Тема: «Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт».

Формат проведення: практичне відпрацювання теоретичного матеріалу.

Навчально-матеріальне забезпечення: конспект лекції, водолазно-рятувальне спорядження.

Нормативно-правові акти, література та посилання на веб-ресурси:

- Наказ МВС України №150 від 01.03.2019 року “Про затвердження Інструкції з організації водолазних спусків та робіт у Державній службі України з надзвичайних ситуацій” .

Водолазні аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи

водолазні аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи – роботи, спрямовані на пошук, рятування, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізацію зони впливу небезпечних чинників, ліквідацію чинників, що унеможливають проведення таких робіт або загрожують життю рятувальників із застосуванням праці водолазів

1. До аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт належать роботи з надання допомоги суднам у разі втрати ходу, плавучості та остійності, посадки на мілину, судових пожеж.

2. На аварійних суднах до визначення виду і кількості вантажу, ступеня його небезпеки виконувати водолазні роботи заборонено.

3. Під час роботи на борту аварійного судна, коли є загроза його затоплення або перекидання, судно, з якого проводяться водолазні спуски, необхідно ставити на якір, а з корми на аварійне судно заводити швартовий кінець так, щоб можна було, швидко піднявши водолаза, відійти від аварійного судна, передбачивши можливість негайної віддачі швартового кінця.

4. Під час огляду аварійного судна, що сидить на мілині, робочий водолаз повинен дотримуватися заходів безпеки праці, не заходити під корпус у тісних місцях, стежити, щоб сигнальний кінець (кабель-сигнал) не потрапив під корпус і не був затиснутий. Якщо судно під впливом хвилювання розгойдується або б'ється об ґрунт, його рекомендується притопити і лише після цього проводити водолазні роботи.

5. Під час роботи під корпусом судна мінімальна відстань між ґрунтом і днищем судна з урахуванням хвилювання має бути не менше ніж 2 м. При цьому необхідно вжити всіх заходів, що виключають розворот аварійного судна вітром або течією. Проходити з одного борту на інший під кілем судна заборонено.

6. Під час спусків у вентилярованому водолазному спорядженні для обстеження судна, що сидить на мілині, водолазу заборонено віддалятися від спускового кінця більше ніж на 20 м. Для обстеження всього корпусу судна необхідно проводити перешвартування судна, з якого здійснюється водолазний спуск.

7. Водолаз, який працює біля пошкодженого місця корпусу судна, повинен стежити за тим, щоб не пошкодити водолазне спорядження гострими кромками пробоїни.

8. Перед виконанням робіт у затоплених відсіках судна водолази повинні ознайомитися з розташуванням приміщень і устаткуванням, що знаходиться в них. Спускатися в затоплений відсік необхідно по трапу або спусковому кінцю з урахуванням наявного крену або диферента судна.

Для запобігання заплутуванню сигнального кінця (кабель-сигналу) під час роботи в затопленому відсіку водолаз повинен уникати обходу навколо різних пристроїв або предметів більше ніж на 180°.

Водолазу заборонено торкатися механізмів і предметів у верхній частині відсіку, а в разі відчинення дверей і люків необхідно їх закріплювати для уникнення неконтрольованого зачинення з урахуванням наявного крену або диферента судна.

9. Під час спуску в затоплений відсік водолаз повинен брати із собою засоби підводного освітлення, а над місцем входу у відсік має бути встановлене джерело світла для орієнтування під час виходу із затопленого відсіку.

10. Водолазні роботи під час рятування людей у разі хвилювання води понад 3 бали виконуються із обов'язковим вжиттям заходів, що запобігають ударам хвилею водолазів об трап і корпус судна, облаштуванням захисту місця спуску від дії хвиль (наприклад, виконання робіт із підвітряного борту аварійного судна, розгортання і підтримка аварійного судна в такому положенні, щоб водолазні роботи проводилися із підвітряного боку, залучення інших суден для прикриття місця роботи від хвилювання тощо).

11. На судні, з якого проводяться водолазні роботи, крім штатного спорядження для водолазів, слід мати не менше ніж два комплекти готового до негайного використання водолазного спорядження з відкритою схемою дихання, призначеного для постраждалих. Використовувати ці комплекти спорядження для інших цілей заборонено.

12. Виведення людей з повітряних подушок затоплених і частково затоплених відсіків суден на поверхню водолази проводять з урахуванням рекомендацій медичного персоналу. Під час виведення постраждалого з глибини понад 10 м його необхідно помістити до барокамери для проведення декомпресії або лікувальної рекомпресії.

13. Виведення людей з повітряної подушки відсіків мають проводити не менше ніж 2 водолази. Один водолаз повинен перебувати біля входу в аварійне судно і страхувати іншого, який заходитиме до відсіку з людьми. Якщо прохід до відсіку з людьми складний, має велику довжину і повороти, рекомендовано в проході перебувати ще одному водолазу.

14. Від входу в аварійне судно до відсіку з людьми водолаз повинен завести і закріпити ходовий кінець.

У внутрішніх приміщеннях аварійного судна, а також у місцях повороту шляху, яким мають виводитися люди, необхідно встановити безкабельні світильники з автономним живленням. Якщо підводних світильників немає у достатній кількості, у внутрішніх приміщеннях встановлюються покажчики, які покриті незмивною фарбою і світяться.

15. У відсік насамперед необхідно подати шлангом повітря від будь-якого джерела (помпи, компресора, балонів тощо), потім за потреби – пенал із гарячим бульйоном тощо і після цього піднімати (виводити) потерпілих на поверхню із застосуванням водолазного спорядження із відкритою схемою дихання.

16. Входити до відсіку з людьми водолаз повинен обережно, за можливості — осторонь від тих, кого рятує, щоб уникнути несподіваних агресивних дій з їх боку.

17. Під час перебування водолаза в повітряній подушці частково затопленого відсіку (приміщення) переходити на дихання газовим складом повітряної подушки заборонено.

18. Якщо проникнення водолазів до відсіку аварійного судна, де залишилися люди, неможливе через двері, люки, горловини і пробоїни в корпусі судна, необхідно прорізати отвір для виведення людей на поверхню. У такому разі слід вжити заходів із поліпшення (вентиляції) складу повітря в

повітряній подушці, підтримки або збільшення її об'єму, за умови збереження наявного положення аварійного судна.

Питання для засвоєння матеріалу:

1. Що таке водолазно-аварійно-рятувальні роботи?

- а) роботи, спрямовані на пошук, рятування, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізацію зони впливу небезпечних чинників, ліквідацію чинників, що унеможливають проведення таких робіт або загрожують життю рятувальників із застосуванням праці водолазів
- б) роботи з пошуку та рятування постраждалих людей на водних об'єктах
- в) роботи, що виконують водолази під час підводного технічного обслуговування і ремонту суден, а також роботи водолазів усередині затоплених відсіків під час боротьби за живучість судна;

2. Не володіючи якими даними заборонено проводити водолазні аварійно-рятувальні роботи?

- а) не володіючи даними про вид і кількість вантажу, ступеня його небезпеки
- б) не володіючи даними кому належить судно, типу його власності, державної чи приватної
- в) не володіючи даними про точні розміри судна

3. Яка мінімальна відстань між ґрунтом і днищем судна з урахуванням хвилювання повинна бути під час проведення робіт під днищем судна?;

- а) не менше 2 метрів
- б) не менше 1,5 м
- в) не менше 1 м

4. Скільки комплектів спорядження з відкритою схемою дихання необхідно мати в готовності на судні з якого проводяться водолазні аварійно-рятувальні роботи?;

- а) не менше ніж 2
- б) 1
- в) не менше ніж 3

5. Скільки водолазів повинні проводити виведення людей з повітряної подушки відсіків?;

- А) не менше 2
- б) 1
- в) не менше 3

Конспект лекцій склав:

Начальник ВРВ (м.Луцьк) ГВРР АРЗ СП

Головного управління ДСНС України

у Волинській області

капітан служби цивільного захисту

Андрій ЛЕВЧУК